

Investidura com a doctor honoris causa de la UIB

Magnífic Senyor Rector,
Senyora Presidenta de les Illes Balears,
Digníssimes autoritats,
Membres de la comunitat universitària,
Senyores i senyors,

El 1974 vaig tenir l'oportunitat, i l'honor, de tenir per primera vegada com a professor un mallorquí que ja feia anys que s'havia instal·lat a Barcelona, on podia fer realitat la seva curolla d'investigació de la llengua catalana, el Dr. Joan Veny Clar, de Campos, on va néixer l'agost de 1932, el mateix any que va deixar aquest món Mn. Antoni Mª Alcover. La naturalesa és sàvia i va saber compensar-nos de la pèrdua d'un il·lustre filòleg amb el naixement de qui seria un altre il·lustre filòleg. El Dr. Veny, professor de Lingüística Romànica i de Dialectologia Catalana, era d'una amabilitat exquisita amb els alumnes, fossin d'on fossin, però crec que tenia encara una mica més d'atenció pels qui veníem de les Balears (que no érem molts), pel simple fet, ben comprensible, dels orígens terrers comuns, i ben aviat ens férem amics, salvant, és clar, la distància generacional i formativa, en què em superava de molt. Una mostra anecdòtica d'aquesta qualitat va ser que, interessat pel tema de la diversitat romànica, li vaig demanar que em deixàs fotocopiar una gramàtica sarda que ell tenia, i naturalment la'm va deixar tot d'una, sense condicions, sense ni tan sols prendre la previsió de demanar-me l'adreça, o un número de telèfon, ni res. Feia poques setmanes que em coneixia i ja es va fiar de mi. Com poden suposar, la hi vaig tornar tot d'una que la vaig haver fotocopiada. Bé, el fet és que amb aquesta petita anècdota els he presentat ja el Dr. Veny professor, que és un dels seus mèrits, i no el menor, per al doctorat honoris causa que ara li atorgam. I és que la vida professional de Joan Veny està lligada a l'ensenyament a la Universitat de Barcelona des de l'acabament de la llicenciatura, el 1954, fins a la retirada laboral (2002), quan passà a ser catedràtic emèrit, amb un curt període (1960-1964) en què només va exercir l'ensenyament de francès a un institut d'ensenyança mitjana de Lleida. El seu mestratge, doncs, ha estat llarg i eficient, i ha contribuït a la formació de centenars de filòlegs, molts dels quals han arribat a ser personalitats importants de la lingüística romànica i catalana, i alguns dels quals han estat també col·laboradors seus en la tasca investigadora. En el cas concret de la Universitat de les Illes Balears, bona part dels primers professors de llengua catalana d'aquesta universitat, a partir dels quals es va constituir el Departament de Filologia Catalana, han tengut la sort de rebre les seves ensenyances: el Dr. Josep Antoni Grimalt, el Dr. Joan Alegret, el Dr. Joan Miralles Monserrat, el Dr. Gabriel Bibiloni Canyelles, el Dr. Antoni Artigues Bonet, el Dr. Joan Mas Vives, el Dr. Damià Pons Pons, el professor Gabriel Oliver

Oliver i, com ja he indicat, jo mateix. I hi podem afegir la Sra. Marta Cuyàs, del Servei Lingüístic. El mestratge del Dr. Veny perdura directament, doncs, a la nostra universitat a través d'aquestes persones. Fora de la UIB, moltíssims de professors d'institut de les Illes han aprofitat també les seves classes a Barcelona, i altres investigadors de prestigi se'n reconeixen deixebles, pel contacte personal i per les lectures, com per exemple l'ictiòleg Miquel Duran Ordiñana i el Dr. Cosme Aguiló Adrover, especialista en toponímia. De tots aquests alumnes i deixebles només en sentiran lloances. Ell mateix ha explicat la seva relació amb els alumnes amb aquestes paraules:

“He estat professor, catedràtic d'universitat durant més de quaranta anys. Per tant, he estat en contacte amb la joventut. He procurat no ser un professor d'aquells que parla "ex cathedra", que amolla el seu discurs i ja us ho fareu, sinó de tenir un contacte directe i de respecte amb els alumnes, cosa que no passa sempre amb els professors... Per tant, aquest aspecte de la docència ha estat un pont cap a la societat, que ha estat completat per les obres que he escrit...” (10-02-2015; reportatge de Vilaweb TV).

L'altra gran i important activitat del Dr. Joan Veny Clar ha estat la investigació, especialment en els camps de la variació lingüística diatòpica (és a dir, la variació de parlars en l'espai), la variació lingüística diacrònica (és a dir, la variació dels parlars a través del temps) i l'onomàstica (és a dir, l'estudi dels noms propis). És molt important, com a conseqüència d'aquesta dedicació, la seva contribució a l'estudi dels mots i a l'etimologia del lèxic català, complementària i perfeccionadora de la feina enorme de Joan Coromines, l'autor del *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*. En són exemples magnífics, però no únics, els seus reculls *Mots d'ahir i mots d'avui* (1991) i *Llengua i entorn natural* (2001). En el primer hi trobam una *Aproximació a la història lingüística dels vins catalans* on aprenem –entre moltes altres coses– que “vi d'agulla” és una denominació moderna, calcada del castellà “vino de aguja”, del vi que a l'Edat Mitjana es deia *vi formigalejant*, nom ben

Euphorbia lathyris

En català:

grec *catapotia* > **cadabuça*

Però, noms reals:

cagamoixa
cagamuixa
cagamuja
cagamutxo

expressiu de la sensació de formigueig a la llengua que causa aquest vi. Un altre estudi d'aquest recull és *Cap a una tipologia de l'etimologia popular*, on Joan Veny ens mostra el poder que té la interpretació popular dels noms per a modificar-los; entre els nombrosos exemples que dóna en citaré només un:

la planta *Euphorbia lathyris* va rebre en llatí el nom grec *catapotia*, que en

català hauria d'haver evolucionat en **cadabuça*, però que ha acabat en variants com *cagamoixa*, *cagamuixa*, *cagamuja* o *cagamutxo*, pel gran poder purgant de la planta. En el segon recull el Dr. Veny aplega els estudis dedicats a noms de plantes i animals, que mostren extensament com l'estudiós de les paraules es veu obligat a endinsar-se sovint en altres ciències per a poder dur a terme amb èxit el seu objectiu d'explicar les formes lingüístiques. En l'etimologia Joan Veny ha demostrat a bastament el seu *savoir faire*: reunint nombroses dades dialectals catalanes i romàniques, examinant a fons tant el significat com el significat estudiats, acudint a les dades històriques disponibles, fent una anàlisi crítica de les propostes o suposicions etimològiques existents (si n'hi ha), considerant els factors extralingüístics que afecten aquell concepte (es mou amb delit i passió dins els plantejaments de l'escola *Wörter und Sachen*) i servint-se de la seva fina intuïció lingüística, arriba a proposar de manera molt convincent els ètims més probables, pràcticament segurs, de mots d'origen desconegut o dubtós fins que ell s'hi ha dedicat.

Helicolenus dactylopterus

(serrà) *penegal* < *pelegal* *Pelagus* = 'mar profunda'
(mallorquí 'serrà imperial')

Trigla lyra

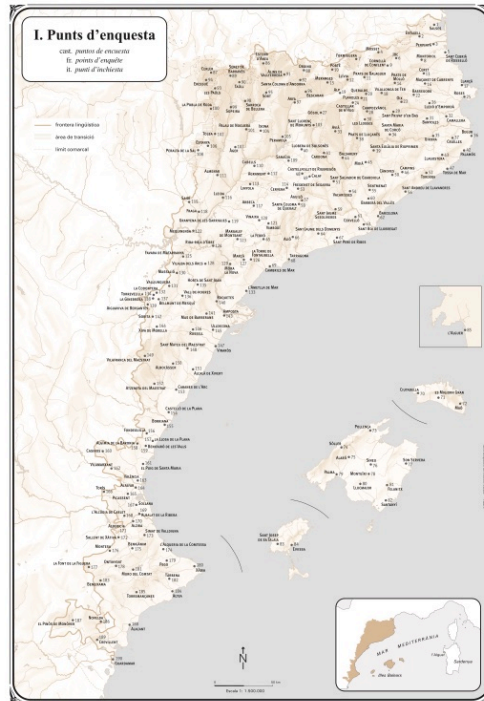

garneu < occità *granau* < antic *gronard*, derivat de *gronir* 'grunyir'
(mallorquí 'rafel')

És així que ens aclareix que el peix dit *penegal* (*Helicolenus dactylopterus*) deu el seu nom al fet que viu a la mar profunda, *pelagus* en llatí: *penegal* no és més que una petita deformació (per dissimilació) de *pelegal*; la mateixa motivació que en mallorquí ha donat *serrà imperial*, en què *imperial* és sinònim de *pelegal*, com ha demostrat l'ictiòleg, abans anomenat, Miquel Duran. I és també el coneixement del gruny característic d'aquest altre peix que permet al Dr. Veny deduir que el català *garneu* (*Trigla lyra*, mall. *rafel*) és en origen l'occità *granau*, evolució d'un antic *gronard*, derivat d'un verb *gronir* 'grunyir'. En podríem posar altres exemples, però no ho farem, perquè no és el moment adequat. Aquests basten per a mostrar que l'amplitud de coneixements lingüístics i extralingüístics que el Dr. Veny ha arribat a tenir ha estat

determinant per a permetre-li reeixir en les seves propostes etimològiques.

Atles Lingüístic del Domini Català

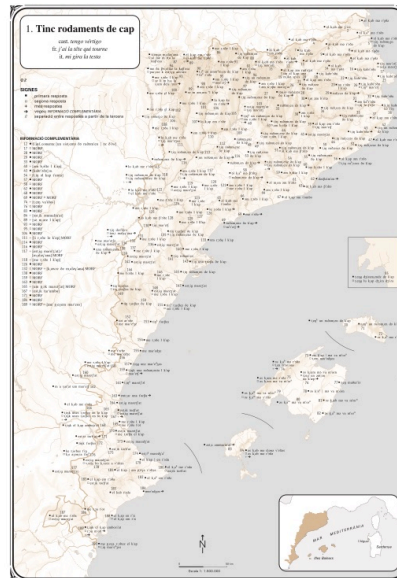
Com a estudiós de la variació lingüística, les seves contribucions i realitzacions més importants pertanyen majoritàriament a la Geolingüística, i hi destaca sobretot l'*Atles Lingüístic del Domini Català*, projecte sortit de la iniciativa dels professors Germà Colón i Antoni Mª Badia el 1953, al qual Joan Veny es va incorporar el 1954, i del qual agafà la direcció el 1964. Acabades del tot les enquestes dins la dècada dels 90, amb un equip nombrós d'investigadors de tots els Països Catalans, l'*Atles*, acollit per l'Institut d'Estudis

Catalans (de la Secció Filològica del qual el Dr. Veny és membre des de 1978), començà a ser publicat, en paper, el 2001, i fins el 2015 n'han sortit 7 volums. La publicació és codirigida per Joan Veny i Lúdia Pons. Consultable també per internet, vegem-ne les principals característiques, per a tenir-ne una idea de la magnitud:¹

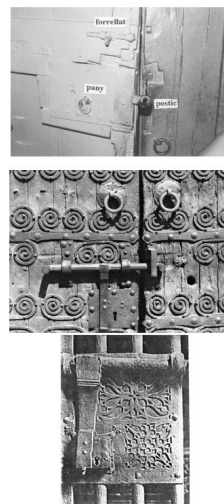
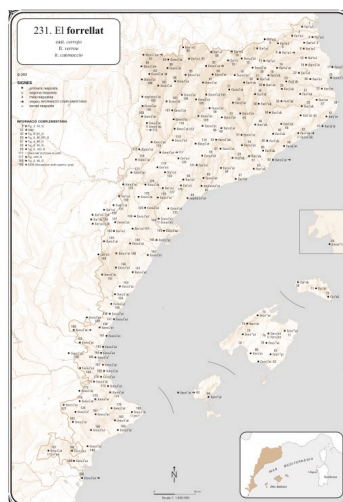
- Les enquestes varen ser fetes a informadors de 190 localitats, de la franja d'edat més avançada, amb formació escolar elemental i radiis de la població.
- el qüestionari és de gairebé 2.500 ítems, distribuïts en 21 capítols, que corresponen, aproximadament, un 83% a lèxic i un 17% a morfologia, a sintaxi i a fonosintaxi. La part de lèxic és molt variada i té en compte gairebé tots els aspectes de la vida i de la cultura rural de l'àmbit català de la meitat del segle XX...
- incorpora un aplec d'etnotextos, textos orals lliures enregistrats a les localitats, i que es presenten en transcripció fonètica i en grafia convencional.

¹ Cit quasi literalment de la *Introducció* de l'obra.

Atles Lingüístic del Domini Català

- l'apartat cartogràfic és la part fonamental de cada volum i està formada per un conjunt de mapes físics, cada un amb un enunciat i on cada localitat té un número assignat. Les respostes de cada concepte se situen al costat del número de la localitat corresponent; quan en una localitat un concepte té diferents respostes o té observacions complementàries, només les dues primeres es col·loquen en el punt de la localitat, de manera que la resta i les observacions es posen en una franja lateral del mapa. (...) Un recull de fotografies i de dibuixos il·lustren alguns dels enunciats del volum...

En vull destacar la riquesa de significants recollits sovint per a un mateix significat, que mostren el tresor de la diversitat, dins una ampla i essencial unitat, que ofereix el domini català. Només un petit exemple: per al concepte “bruixa de card” (aquell

plomissó que vola procedent del card), a les Balears l'Atles recull 8 noms (amb qualche variant): *bruixa*, *flòbia de calcida*, *flor de calcida* o *de calcina*, *colomet*, *bufallagues*, *moixeta*, *plomissol* i *pardalet*; però a tot el domini català aquest nombre es fa immens: *àngel*, *angelet*, *papallona*, *gallineta*, *gatet*, *voliaina*, *baronda*, *colom*, *borrissol*, *mixonet*, *palometa*, *volvina*, *llavor de calcida*, *volador*, etc.

Una obra de tanta d'envergadura, amb tanta de gent implicada, forçosament havia de tenir una història singular. Dins aquesta història, perquè es facin una idea de la dificultat amb què sovint es trobaven els investigadors per a poder completar les enquestes, els en citaré algunes anècdotes que afecten el Dr. Veny i els seus acompanyants, que són contades al preàmbul del primer volum, extreptes del dietari en què anotaven les peripècies de cada enquesta:

“22 de juliol 1968 Anem a buscar un pastor. No hi és i no torna fins a migdia. El matí ja el tenim perdut. Per això, decidim d'anar a Roda, a veure la catedral. L'estan restaurant. Dinem ben aviat per a poder entrevistar-nos amb el pastor. Aquest arriba, però resuta –hélas!– que no és d'ací. Li fem unes preguntes de compromís i el despatxem. Estem una mica desesperançats...

20 agost 1968 [A Tordera]. Aquell avi que vàrem trobar ahir ens ha resultat malament. A les nou hem arribat a casa seva i hem marxat amb ell cap a la vinya, com aquell qui va a fer un dia de càmping, tot fent l'enquesta. El subjecte s'ha pres el dia com si fos una passejada amb companyia: tot xino xano hem arribat a la masia de la seva filla i ens l'ha presentada; després ha volgut buscar unes quantes síndries per dinar –com si fóssim un regiment–; quan tot ja ha estat a punt ens hem assegut a l'ombra i hem començat les preguntes: no hi ha hagut

manera de fer-li seguir cap ordre; xerrant, xerrant ha vingut a dir el guió de tot el qüestionari, però quan volíem aclarir les coses no hi havia manera.

Havent dinat, en veure que la cosa continuava igual, l'hem acompanyat a casa seva i hem tornat al poble...

(...)

21 agost 1968 Aquest matí hem començat amb en Freixes; no és un mal subjecte, però tampoc fa l'enquesta amb massa entusiasme: és un home que en tot el dia no té res a fer, però només disposarem de les onze a quarts de dues i de les vuit dels vespre fins a les deu, perquè el matí es lleva tard i a la tarda ha d'anar al cafè.

(...)

22 agost 1968 (...) L'avi del Puig del Mas és pastor i hem fet l'enquesta amb ell mentre anava d'una banda a l'altra guardant els bens. És un bon subjecte, però una mica xerraire.

23 agost 1968 Aquest matí hem tornat a guardar el ramat... És un senyor que sempre tira a la seva: estem asseguts a terra i, sense dir res, s'aixeca i engega els bens a una altra banda, i nosaltres al darrere, com si fóssim del ramat. A les dotze els bens s'havien de tancar, i tothom a tancar...

21 juliol 1969 [A Simat de Valldigna] Ens hem passat la nit pràcticament sense dormir: d'una banda, la calor era insuportable; de l'altra, la televisió ha estat transmetent durant tota la nit l'arribada dels astronautes a la lluna i reportatges relacionats amb això. Com que dormim damunt mateix del bar, la cosa ha estat una mica greu.

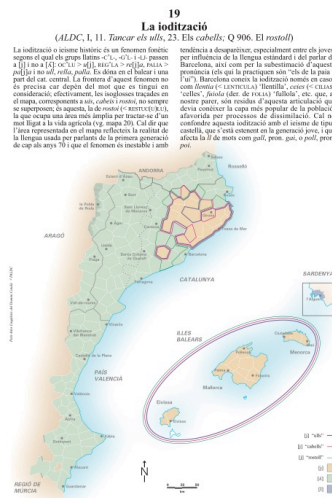
(...)

A la tarda... gravem la morfologia, la sintaxi i la fonètica sintàctica amb el senyor Ripoll. La gravació es fa amb una calor asfixiant i molta remor de cotxes i motos, cosa que ens obliga a parar molt freqüentment i a moltes repeticions..."

Els mèrits del Dr. Veny no són, doncs, només haver dirigit i publicat aquesta magna obra, amb l'ajuda de la Dra. Lúdia Pons; són també haver fet una gran part de la feina de camp, la més dura i complicada, la que t'obliga a anar a cercar la gent adequada per tots els punts del territori, a patir o gaudir de les circumstàncies de cada

enquesta, a tractar amb persones diverses condicionades pel seu entorn i les seves vivències, de vegades poc favorables als interessos d'uns externs que els van a demanar coses que, per als enquestats, són tant de sentit comú, tan simples i quotidianes, que no hi posen interès ni atenció. Només el qui ho ha fet, i en Joan Veny ho ha fet molt, sap com és de complicada la tasca d'arreglar dades de la llengua oral, la llengua viva actual.

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català

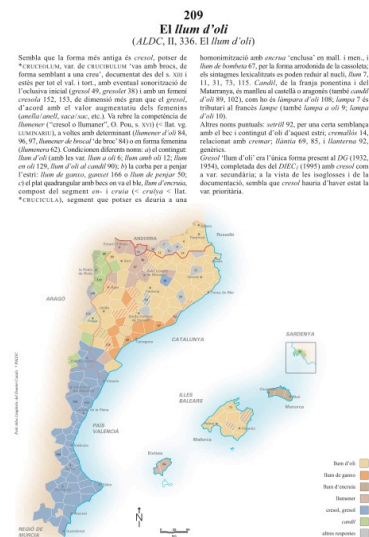

Fill, en certa manera, de l'Atles gros és el *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, un atlas interpretatiu, que estarà format per nou volums (dels quals n'han sortit cinc) elaborats a partir d'una selecció dels mapes i de les llistes de l'Atles mare. Per a no allargar massa la meua intervenció no els en donaré detalls. La concepció formal i de contingut d'aquest Petit Atlas és tota responsabilitat exclusiva del Dr. Veny.

L'Atles Lingüístic del Domini Català, en aquestes dues versions esmentades, és la més important contribució de Joan Veny a la Geolingüística, però no és l'única. Entre

1973 i 1975 va coordinar l'equip que va dur a terme les enquestes catalanes per a l'*Atlas Lingüístico de los Marineros Peninsulares*, obra dirigida pel dialectòleg espanyol Manuel Alvar, la qual finalment va ser publicada (1985-1989) en forma de llista sota el títol de *Léxico de los Marineros Peninsulares*. És una obra que aplega una gran quantitat de lèxic del món mariner hispànic, en la qual l'aportació catalana és molt important i, sobretot, fiable. A mitjan anys 80 va començar a prendre forma un altre projecte geolingüístic del qual el Dr. Veny ha estat una peça imprescindible i és ara el president: l'*Atlas Linguistique Roman*, l'objectiu del qual és la realització d'un atlas de segona generació, interpretatiu, representatiu de la totalitat de les varietats dialectals de l'Europa Romànica (comprèn 1037 punts) i de tots els components lingüístics (lexical, fonètic, fonològic i morfosintàctic). I el darrer atlas al qual ha participat, aportant-hi les dades corresponents a la costa catalana, és l'*Atlas*

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català

linguistique des Côtes de l'Arc Nord-occidental de la Méditerranée, coordinat per Jean-Philippe Dalbera, de Còrsega, i subvencionat per l'Académie des Langues Dialectales de Mònec.

Però a part d'impulsor d'aquests projectes emmarcats dins la disciplina de la Geolingüística, el Dr. Joan Veny ha estat un excel·lent divulgador de la diversitat dialectal catalana, amb el llibre *Els parlars catalans* (nombroses edicions des de 1978), i de la metodologia d'estudi d'aquesta diversitat, amb el manual universitari *Introducció a la dialectologia catalana* (1985). I a més a més ha fet importantíssimes contribucions a altres especialitats lingüístiques, sobretot a l'onomàstica, i per això la Societat d'Onomàstica l'ha reconegut nomenant-lo Soci d'Honor el 2014. I en el camp del coneixement de les varietats lingüístiques cronològiques els seus treballs són també valuosos i modèlics, des de la publicació i l'estudi (1971) del *Regiment de preservació de pestilència*, del metge lleidatà Jacme d'Agramont (primera meitat del segle XIV), fins a la promoció i primera direcció (1996) del projecte *Scripta*, magne aplec, fet per un equip divers de col·laboradors, de texts catalans de totes les èpoques històriques i de totes les àrees dialectals, degudament comentats pels seus trets lingüístics. Actualment és dirigit per la Dra. Àngels Massip, de la UB. N'han aparegut fins ara, publicats per l'Institut d'Estudis Catalans, els volums corresponents a les Illes Balears, tots dirigits conjuntament pel Dr. Veny i la Dra. Massip.

L'objecte principal d'estudi del Dr. Joan Veny han estat els parlars catalans, però les seves aportacions transcendeixen l'àmbit català i enriqueixen la Romanística, sobretot la corresponent als àmbits lingüístics més pròxims (aragonès, castellà, asturià, occità, francès, sard, italià). Per això és reconegut com una personalitat de prestigi dins la Filologia Romànica i ha estat nomenat Membre d'Honor de la Société de Linguistique Romane. Ja hem dit que és actualment president de l'*Atlas Linguistique Roman*, però a més a més participa, com a expert del domini lingüístic català, en la redacció del *Lessico Etimologico Italiano*, dirigit pels filòlegs alemanys Max Pfister i Wolfgang Schweickard. Com a manifestació d'homenatge a la seva aportació especial a la branca romànica de la lingüística, el Departament de Filologia Romànica de la Universitat de Barcelona el 20 de desembre de 2012 li va dedicar una Jornada d'Homenatge on es va presentar el volum antològic *De geolingüística i etimologia romàniques*, dins la col·lecció *Homenatges*, preparat pels professors José Enrique Gargallo i Maria-Reina Bastardas, que hi apleguen una trentena d'articles de Joan Veny de transcendència romànica, més enllà de l'estrictament catalana.

Amb tot això que els he exposat ja poden veure vostès que el reconeixement que avui li fa la Universitat de les Illes Balears és no només just, sinó que és també necessari, perquè just i necessari és que un país honori els seus fills excel·lents, que s'han dedicat a l'estudi i al progrés de la ciència, en aquest cas lingüística, i encara més si han dedicat una atenció especial al seu propi país, com és també el cas de

Joan Veny. I és que si el seu àmbit general d'estudi és el domini lingüístic català, del qual formam part, una bona part de la seva obra, en qualsevol de les disciplines especials de què hem parlat, es centra concretament en les Illes Balears, i ha estat majoritàriament recollida als volums: *Escriptura i oralitat a Mallorca* (2003), *Escrips lingüístics mallorquins* (2007) i *Perfils lingüístics balears* (2015), a part dels volums de la *Scripta* a què suara he fet referència.

Fins aquí he destacat els mèrits del Joan Veny professor i del Joan Veny investigador de la llengua, però encara en té més, de mèrits. Joan Veny és un dels millors escriptors actuals en català, per la seva prosa elegant, rica, clara, ordenada, ben construïda, plena de recursos literaris, capaç d'emocionar el lector tant quan parla dels seus referents o descobriments lingüístics com quan dedica les seves línies a parlar dels seus amics o del seu país. Sentin, per exemple, com compara la llengua catalana al millor vi sorgit de la fermentació del most:

“És un fet que el temps dóna qualitat als vins. Després de la fermentació del most segueix el procés d'envelliment durant el qual, en vaixells i bótes, en el penombrós silenci dels cellers, el vi s'enriqueix, esdevé millor. Igualment passa amb les llengües. Han transcorregut anys i segles fins arribar a la formació de les llengües romàniques. Factors exògens i interns les han configurat. De la soca llatina ha eixit la brocada romànica. Del most del llatí parlat ha sortit el vi de la llengua catalana.”

| 10 |

O amb quin lirisme elogia la figura del seu amic traspassat Jaume Vidal Alcover:

“I bé, el fet és que ens has deixat. O millor, se te'ns han emportat. Qui? No crec que hagi estat el Déu cristià, bondados i ple de generositat. Degué ser més aviat un déu pagà, una divinitat mitològica, probablement grega, juganera i egoista, amant de les lletres, que, veient com l'Olimp quedava migrat de poetes i humanistes, et va segrestar per tenir-te de trobador al costat i delectar-se amb la música dels teus versos. Et veiem coronat de llorer, passejant entre magnòlies i murtes i un ampli esguard sobre la mar infinita... Mentre nosaltres ens hem quedat amb la fragilitat de les teves cendres, el teu record immarcescible i una obra rica, policroma, estimulant...”

O aquesta bella imatge de la mar:

“La mar, el mar, femení i masculí a la vegada; receptiu com un cos de donzella que es deixa estimar i alhora actiu, seductor, dinàmic, que obre cales coronades de pinars, crea platges de blancor radiant i besa la ribera amb suavitat o amb fúria. Una mar que és frontera i és

comunicació, que educa el repte de la llibertat dulcificant amb prudència la rauxa de l'audàcia, perquè la mar és un camp generós que no es pot sembrar a tota hora.”

O com compara el seu estat de satisfacció, per haver recercat i establert l'origen del nom de peix pestriu, que remunta al llatí PRISTIS, amb el de l'arqueòleg que ha trobat intacta una peça antiquíssima:

“Després d'aquesta recerca, tinc la sensació d'haver rescatat una àmfora mil·lenària que el fang i les correnties dels segles havien soterrat al fons del mar.”

És ben hora que sigui rectificat el concepte d'‘escriptor’, ara convencionalment limitat als creadors literaris, i hi siguin compresos també tants de científics que han omplert milers de pàgines amb els seus estudis de prosa brillant, com és el cas de Joan Veny, i, en el camp de la filologia, ho han estat predecessors seus com Pompeu Fabra, Joan Coromines o Francesc de B. Moll.

I per a acabar no puc estar de referir-me al Joan Veny ciutadà català, al Joan Veny compromès amb el seu país, al Joan Veny conscient de les dificultats per les quals ha passat i passa la seva nació i la seva llengua catalanes. “¿Quins han estat els enemics de fora [del català]?” – li demana el presentador, Josep Puigbó, del programa *(S)avis* del 9 de desembre de 2015. I vet aquí la seva resposta clara i precisa, sempre –això sí– amb paraules suaus i delicades:

“... Són els enemics externs de l'estat espanyol, de l'estat francès, de l'estat italià... la llengua de l'estat ha de ser una sola, ha de ser el castellà, aleshores les altres llengües, més minoritàries potser, doncs s'intenta si més no aniquilar-les...”

“¿I qui són els enemics de dintre del català?”, hi afegeix el presentador.

“Són els qui tenen una ideologia contagiada potser per un centralisme també excessiu, exacerbat, i que aleshores consideren que el castellà... és una llengua pròpia, la qual cosa no és veritat. L'única llengua pròpia de Catalunya és el català.”

Sé cert que on diu ‘Catalunya’ hi podem entendre els Països Catalans. Més endavant la pregunta és més compromesa: “¿Quin estatus hauria de tenir el català en una futura Catalunya independent?” I la resposta és també clara:

“La situació ideal és que el català sigui la llengua oficial. Però, tenint en compte la situació socio-político-lingüística del nostre territori, aleshores sembla, havent-hi un 50% o més de castellanoparlants,

sembla que aquesta altra llengua també ha de ser tinguda en compte, però donant prioritat a la catalana que és la llengua pròpia del país... Una llengua oficial, superoficial si vol, marcadament oficial, per a l'administració, per a l'escola, etc., i l'altra, cooficial amb certes limitacions.”

El 8 de juny de 2015 va rebre a Barcelona el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, d'Òmnium Cultural. A l'acte s'hi va projectar un vídeo sobre ell, la seva obra i el seu pensament, al final del qual, com si fos un joc, una veu fora de pantalla li feia una sèrie d'afirmacions, a les quals el Dr. Veny havia de respondre 'vertader' o 'fals'. Doncs vet aquí algunes d'aquestes afirmacions i les seves respostes:

“La Constitució espanyola és una garantia per a la protecció de les diverses llengües que es parlen a l'estat espanyol:

Fals. És veritat que a la Constitució figura aquesta paraula, però la realitat és completament diferent. No hi ha cap tipus de protecció cap a la llengua catalana, sinó al contrari, cap a l'altra llengua dominant que és el castellà.”

“La llengua és el pal de paller de la nostra cultura:

Vertader. La llengua és el pal de paller, és el nervi de la nostra cultura. I la demostració d'això són els atacs, les humiliacions que rebem constantment, referides justament a la llengua.”

| 12 |

I en el seu discurs, ple de referències a la família, als amics, als mestres, al país, va afirmar enèrgicament:

“... hem denunciat i condemnat els governs que, dins la catalanofonia, han promogut desconexions de canals mediàtics i han posat traves a l'ensenyament de i en la llengua pròpia. Amb la llengua, no s'hi juga! Amb la llengua no s'hi juga, d'aquí el recent naufragi d'aquells governs...”

Afegint-hi més endavant:

“Davant tantes actituds hostils del govern central, fem vots per tenir un país normal, lliure, modern, obert al món, just socialment, fidel a les seves arrels, amb la llengua pròpia, el català, com a llengua preferent i amb convivència amb el castellà i també amb altres llengües. La nostra nit va ser molt llarga, però va sortir el sol, i ara cal esperar la plenitud del migdia. Quan somiem sols, només és un somni, però quan somiem junts el somni es pot convertir en realitat.”

Vet aquí, doncs, molt resumits, els mèrits d'aquest "enamorat de les paraules", com s'ha autoqualificat, el Dr. Joan Veny. Mèrits que ell mateix ha proclamat unes quantes vegades que deu, en bona part, a la paciència i complicitat de la seva esposa Estrella, que l'ha acompanyat en la major part de la seva vida. Mèrits com a professor, mèrits com a investigador, mèrits com a divulgador, mèrits com a ciutadà i mèrits com a persona amable, cordial i amiga, perquè també s'ha de dir que Joan Veny és amic de tothom que vulgui ser amic seu. Tots aquests mèrits li han valgut reconeixements d'institucions de tots els Països Catalans. Als ja esmentats dins aquest parlament, hi afegiré els del seu poble natal, Campos, on el col·legi duu el seu nom des de 1986, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1997), la Medalla d'Honor i Gratitude del Consell de Mallorca (2001), el doctorat honoris causa de la Universitat de València (2008), el premi Ramon Llull del Govern de les Illes Balears (2009) i les Jornades d'Homenatge que l'Obra Cultural Balear li va organitzar el 2009, entre molts d'altres. Avui, amb aquest doctorat honoris causa, la Universitat de les Illes Balears s'hi afegeix, als reconeixements, i, a la vegada que l'honora, es veu honorada per poder tenir al seu claustre aquesta il·lustre personalitat mallorquina, l'obra de la qual quedarà equiparada dins la nostra història a la dels altres grans filòlegs que, en el segle XX, contribuïren a dignificar la nostra llengua, a dotar-la dels recursos necessaris per a fer-ne una llengua moderna de cultura, a estudiar-la i a situar-la al mateix rang, dins la ciència lingüística i dins la societat, que les grans llengües d'estat que dominen el món. Les gramàtiques i el *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra, el *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'Antoni Mª Alcover i Francesc de B. Moll, el *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, de Joan Coromines, i l'*Atlas Lingüístic del Domini Català*, de Joan Veny, són ja els monuments més importants de la filologia catalana. Gràcies, Mestre Joan Veny, per la feina feta

Jaume Corbera Pou